

*До спеціалізованої вченої ради Д 26.004.16
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15*

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Логвиненка Бориса Олексійовича
на дисертацію Цибенка Олексія Володимировича
«Адміністративно-правові засади охорони здоров'я матері та дитини в
Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дисертації та зв'язок її з науковими програмами, планами, темами. Охорона здоров'я матері та дитини належить до фундаментальних засад державної політики переважної більшості країн, що прагнуть до благополуччя свого населення та сталого розвитку. В умовах демографічних змін в Україні, обумовлених повномасштабною збройною агресією, пандемічними загрозами та нестійкою економічною ситуацією, досліджуване питання набуває особливої актуальності. Здоров'я молодого покоління є потенціалом нації та запорукою сталого розвитку. Відповідно, формування ефективної моделі охорони здоров'я матері та дитини є невід'ємною частиною державної системи громадського здоров'я.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених окремим проблемам у сфері охорони здоров'я, комплексних досліджень адміністративно-правових засад охорони здоров'я матері та дитини в Україні не здійснювалось. У роботах вітчизняних та зарубіжних вчених розглянуто загальні питання функціонування суб'єктів владних повноважень у сфері охорони здоров'я, окремі складові реалізації цього права, проблеми становлення медичного права у цілому. Однак, питання адміністративно-правового забезпечення охорони здоров'я матері та дитини в Україні, потребують глибшого осмислення та узагальнення. Зробити таке узагальнення та усунути існуючі прогалини зробив спробу здобувач у

своєму дисертаційному дослідженні.

Актуальність піднятої у роботі проблеми додатково підкріплюється тим, що забезпечення належного рівня медичної допомоги жінкам у період вагітності, під час пологів та післяпологовий період, а також дітям від народження до повноліття – є показниками соціальної відповідальності держави та дієвості створених нею інституцій публічної влади. Відповідно, дисертаційне дослідження О. В. Цибенка видається своєчасним та актуальним для вітчизняної науки адміністративного права.

Дисертаційна робота виконана відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019, Стратегії людського розвитку, затвердженій Указом Президента України від 02 червня 2021 р. № 225/2021, Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та Операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 р. № 34-р, Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 922-р, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженій постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21.

Мета дисертаційного дослідження полягає у розкритті сутності та особливостей адміністративно-правових засад охорони здоров'я матері та дитини, розробленні комплексних практичних рекомендацій, спрямованих на їх удосконалення та покращення реалізації права на охорону здоров'я в Україні. У цілому мета дисертаційного дослідження досягнута, предмет роботи належним чином сформульований та взаємопов'язаний з об'єктом.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Узагальнюючи наведене можна констатувати, що дисертація О. В. Цибенка написана на належному науковому рівні, її структура логічно побудована, ключові проблеми чітко

сформульовані, наукові положення характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості та достовірності, а висновки та рекомендації мають значення для адміністративно-правової науки. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації, викладені у авторефераті, відповідають змісту дисертаційної роботи та повністю відображають структуру, основні положення та результати проведеного ним дослідження.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Науково-теоретичне підґрунтя дисертації утворене працями вітчизняних і зарубіжних дослідників з адміністративного та інших галузей права, публічного управління, медичних наук та ювеналістики. Емпіричною основою дисертації стали статистичні дані та інформація щодо діяльності Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства соціальної політики України, правова публіцистика, довідкові та навчально-методичні видання, публікації в медіа тощо.

Методологічну основу дослідження складає комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Системний підхід є основою методологічної констrukції всієї дисертаційної роботи і визначає стратегію дослідження характеристик адміністративно-правових засад охорони здоров'я матері та дитини в Україні.

Зміст дисертації у цілому характеризується належним теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, та класифікації дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем правового регулювання охорони здоров'я матері та дитини у адміністративно-правовому аспекті.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота О. В. Цибенка є одним із перших у вітчизняній юридичній науці системних досліджень, у якому одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних досліджень, у якому з урахуванням її новітніх досягнень

розкрито сутність та особливості адміністративно-правових засад охорони здоров'я матері та дитини та сформульовано науково обґрунтовані висновки й пропозиції щодо його удосконалення.

Становлять інтерес виявлені О. В. Цибенком пропозиції розглядати здоров'я матері у двох значеннях: 1) як складову «здоров'я дитини», що охороняється державою від моменту зачаття, оскільки материнський організм є зовнішнім середовищем для внутрішньоутробного розвитку дитини; 2) як складову жіночого репродуктивного здоров'я, що є самостійним об'єктом державного захисту.

Дисертантом вдало визначені гарантії охорони здоров'я матері та дитини, які представлено як систему правових, медичних, соціальних та економічних заходів, спрямованих на забезпечення належних умов для збереження здоров'я жінки під час вагітності, пологів та післяпологового періоду, а також охорони здоров'я дитини від народження до досягнення нею повноліття.

Цілком слушними є пропозиції здобувача щодо розроблення та затвердження державних стандартів базової і профільної загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, з урахуванням специфіки їх навчання у спеціалізованих закладах освіти. Це має сприяти вдосконаленню адміністративно-правового регулювання спеціального догляду за дітьми з інвалідністю.

Слід звернути увагу на поняття адміністративно-правового регулювання спеціального догляду за дітьми з інвалідністю у спеціалізованих закладах освіти. Під ним запропоновано розуміти встановлення у законодавчих і підзаконних актах повноважень органів влади щодо управління такими закладами, визначення правового статусу спеціальних закладів освіти, порядку зарахування до них дітей з інвалідністю, а також особливостей навчання та реабілітації цієї категорії дітей у таких закладах.

Таким чином, дисертантом враховано не лише повели вітчизняного законодавства у сфері охорони здоров'я, а й запропоноване власне бачення перспектив удосконалення охорони здоров'я матері та дитини.

Структурно робота О. В. Цибенка складається зі вступу, трьох розділів, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Перелік використаних джерел представлений достатньою кількістю наукових, статистичних, публіцистичних та оглядових вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Перший розділ дослідження присвячений організаційно-правовим гарантіям охорони здоров'я матері та дитини в Україні. В його межах розглянуті поняття і сутність здоров'я матері та дитини як об'єкта державного захисту, сучасний стан адміністративно-правового регулювання охорони здоров'я матері та дитини, а також гарантії охорони здоров'я матері та дитини в Україні.

Другий розділ дослідження стосувався основних складових державної діяльності щодо охорони здоров'я матері та дитини в Україні. У цьому розділі роботи були розкриті медичне забезпечення вагітних жінок та новонароджених в Україні, визначені особливості медичної допомоги дітям та підліткам в Україні, охарактеризована медико-соціальна допомога і спеціальний догляд для дітей з дефектами фізичного або психічного розвитку. Також, розкрито контроль за охороною здоров'я дітей та проведенням оздоровчих заходів.

Третій розділ дослідження був присвячений удосконаленню організаційно-правових засад охорони здоров'я матері та дитини в Україні. У ньому було проведено порівняльний аналіз охорони здоров'я матері та дитини в державах-членах Європейського Союзу, а також окреслені перспективи удосконалення охорони здоров'я матері та дитини в Україні: організаційно-правовий вимір.

Крім викладеного, у своїй дисертації здобувач дотримався правил академічної доброчесності, оскільки його дослідження містить посилання на

відповідні джерела інформації при використанні ідей, розробок, тверджень, відомостей інших дослідників. Автор не допускав порушень вимог законодавства про авторське право, надав достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики дослідження та джерела інформації. У дисертації О. В. Цибенка не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації. Загальний аналіз змісту дисертації свідчить про її системний, цілісний та самостійний характер, а сама робота відзначається належним рівнем виконання.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Високо оцінюючи зміст дисертації О. В. Цибенка, необхідно визнати, що рецензована наукова робота містить окремі дискусійні положення, які можуть слугувати підставою для виникнення наукової дискусії. До таких віднесені наступні:

1. У висновку до підрозділу 1.1 дисертаційного дослідження автор наводить класифікацію осіб на яких поширюється охорона здоров'я матері і дитини. Серед іншого, у межах такої класифікації здобувач пропонує поділяти дітей за критерієм їхнього віку на: новонароджених, дітей раннього віку (1–4 роки), дітей молодшого віку (4–10 років) та підлітків (10–18 років). Під час публічного захисту потребує додаткової аргументації обрання автором такого підходу замість поширеного у юридичній науці поділу фізичних осіб на неповнолітніх та повнолітніх.

2. Зі змісту підрозділу 1.2 «Сучасний стан адміністративно-правового регулювання охорони здоров'я матері та дитини в Україні» не є до кінця зрозумілою оцінка такого стану самим здобувачем. Відповідно, цікаво дізнатися позицію здобувача стосовно ключових проблем адміністративно-правового регулювання охорони здоров'я матері та дитини в умовах триваючої дії особливого правового режиму воєнного стану.

3. Дисертант присвятив підрозділ 2.4 роботи контролю за охороною здоров'я дітей та проведенням оздоровчих заходів. Поряд із цим, пагіядовим заходам у тексті роботи приділяється значно менше уваги ніж заходам

контролю. Такий вибір дисертація вимагає уточнення, адже у багатьох наукових працях контрольно-наглядові заходи у сфері охорони здоров'я розглядаються як нерозривні та взаємопов'язані поняття.

4. Зміст підрозділу 3.1 «Порівняльний аналіз охорони здоров'я матері та дитини в державах-членах Європейського Союзу» та відповідного висновку по роботі головним чином пов'язані зі здоров'ям жінок у період вагітності, пологів та у післяпологовий період. Разом із тим, недостатньо розкритим залишився передовий європейський досвід охорони здоров'я дітей. Цікаво дізнатися, яку державу ЄС автор вважає найбільш ефективною у питанні забезпечення охорони здоров'я дітей?

5. У вступі до роботи згадується використання статистичних даних Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства соціальної політики України, але використання статистичних даних у роботі є обмеженим. Це знижує обґрунтованість зроблених автором теоретичних висновків.

У той же час висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер та не впливають суттєвим чином на наукову цінність рецензованої роботи й позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у науково-дослідній роботі, правотворчості, правозастосовній діяльності та освітньому процесі.

Представляють цінність сформульовані автором зміни і доповнення до національного законодавства, що сприятиме підвищенню ефективності здійсненню правозастосовчої практики удосконалення практичної діяльності суб'єктів владних повноважень щодо охорони здоров'я матері та дитини. Сформовані пропозиції можуть стати у нагоді для розроблення нових та удосконалення чинних нормативно-правових актів, спрямованих на реформування системи охорони здоров'я загалом та державного захисту материнства і дитинства зокрема.

Основні положення та результати дисертації відображені у 9 наукових працях, серед яких 5 наукових статей, які опубліковані в юридичних фахових

виданнях України, затверджених МОН України, 1 – в зарубіжному фаховому науковому виданні та 3 у тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації належним чином кореспондується з її змістом та повністю відображає основні положення й результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено у відповідності до встановлених нормативно-правовими актами МОН України вимог.

Викладене дозволяє зробити висновок, що дисертація «Адміністративно-правові засади охорони здоров'я матері та дитини в Україні» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову проблему, яка має вагомое значення для науки адміністративного права і процесу, відрізняються науковою новизною та мають практичну цінність, тобто відповідають вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а її автор – **Цибенко Олексій Володимирович** – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**професор кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Борис ЛОГВИНЕНКО

Підпис Б. Логвиненка засвідчую:
**перший проректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат технічних наук, доцент**

Ігор МАГДАЛІНА